

**Česká školní inspekce
Pardubický inspektorát**

INSPEKČNÍ ZPRÁVA

Čj. ČŠIE-942/15-E

Název právnické osoby vykonávající činnost školy a školských zařízení	Základní škola J. A. Komenského Brandýs nad Orlicí, okres Ústí nad Orlicí
Sídlo	Žerotínova 29, 561 12 Brandýs nad Orlicí
E-mail právnické osoby	zsbrandys@ttnet.cz
IČ	75 015 439
Identifikátor	650 045 912
Právní forma	příspěvková organizace
Zastoupená	Mgr. Miloslavem Duškem, ředitelem
Zřizovatel	město Brandýs nad Orlicí
Místo inspekční činnosti	Žerotínova 29, 561 12 Brandýs nad Orlicí Českých bratří 133, 561 12 Brandýs nad Orlicí
Termín inspekční činnosti	5. až 7. 10. 2015

Inspekční činnost byla zahájena předložením pověření k inspekční činnosti v Základní škole J. A. Komenského Brandýs nad Orlicí, okres Ústí nad Orlicí (dále „škola“).

Předmět inspekční činnosti

Předmětem inspekční činnosti vykonané podle § 174 odst. 2 písm. b) a c) zákona č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon), ve znění pozdějších předpisů, bylo zjišťování a hodnocení podmínek, průběhu a výsledků vzdělávání, včetně naplňování školních vzdělávacích programů a posouzení jejich souladu s Rámcovým vzdělávacím programem pro základní vzdělávání, resp. s právními předpisy.

Charakteristika

Škola poskytuje vzdělávání a školské služby v souladu se zápisem do rejstříku škol a školských zařízení. Ve školním roce 2015/2016 se v devíti třídách vzdělává celkem 151 žáků 1. až 9. ročníku. Jejich počet v posledních letech kolísá, letos vzrostl skoro o 10 žáků, kapacita školy je využita ze 47 %. Přibližně 30 % žáků je dojíždějících.

Speciální vzdělávací potřeby byly diagnostikovány u osmi žáků. Výuka je vedena podle Školního vzdělávacího programu pro základní vzdělávání „Dílna lidskosti“ (dále ŠVP ZV). Jeho součástí je také školní vzdělávací program pro školní družinu (dále ŠVP ŠD), která realizuje svoji činnost ve dvou maximálně naplněných odděleních.

Školní jídelna, sídlící na adrese Českých bratří 133, poskytuje stravování žákům a zaměstnancům školy a také připravuje k odběru jídla pro děti z místní mateřské školy. V rámci doplňkové činnosti poskytuje stravování cizím strávníkům.

Hodnocení podmínek k realizaci vzdělávacích programů

Škola má jasně formulovanou, srozumitelnou a reálnou koncepci svého rozvoje, která navazuje na vize stanovené v ŠVP ZV a je postupnými kroky průběžně realizována. Ředitel ji prezentuje zákonným zástupcům a zřizovateli, s nímž se snaží najít na stanovené cíle shodný náhled a usiluje o aktivní spolupráci. Škola má nastavena účinná pravidla a mechanismy k organizování činnosti (např. školní řád, vnitřní řády školní družiny a školní jídelny). Vedení školy řídí pedagogické procesy, respektuje příslušné právní předpisy, monitoruje stav v jednotlivých oblastech. Vyhodnocování probíhá převážně ústní formou, méně se objevuje v dokumentech školy (zápisy z pedagogických rad, výroční zpráva apod.). Organizační struktura je promyšlená, s řešením záležitostí ve věcech vzdělávání žáků řediteli pomáhá poradní orgán – kolegium (zástupkyně ředitele, výchovná poradkyně, metodička prevence ad.). V předmětových sekcích se učitelé zabývají převážně organizačními aspekty výuky, jen okrajově diskutují o pedagogických otázkách s cílem zlepšovat kvalitu vyučovacího procesu.

Kolektiv učitelů je stabilizovaný, všech jeho 13 členů aktuálně zajišťujících vzdělávání splňovalo požadavky odborné kvalifikace. Vzhledem k malé velikosti školy a tím i pedagogického sboru nejsou na 2. stupni vyučovány s odbornou způsobilostí zejména předměty dějepis, fyzika, přírodopis a ruský jazyk. V některých vyučovacích hodinách se tato skutečnost projevila negativně. Ředitel školy podporuje vzájemnou spolupráci učitelů a jejich pedagogický rozvoj. Pouze část pedagogů se však v posledním období zajímala o nové poznatky související s výukou a účastnila se individuálních vzdělávacích akcí, vzájemné hospitace ke sdílení zkušeností dosud nebyly využívány. Minimální spolupráce funguje mezi učiteli z 1. a 2. stupně. Vedení školy hodnotí práci pedagogů nepravidelně, zpětnou vazbu jim poskytuje v menší míře.

Ředitel školy usiluje zejména v součinnosti se zřizovatelem o udržení dobrého technického stavu školy, ke zlepšení materiálních podmínek vzdělávání využívá i některé dotační programy. V uplynulém období byla například prostřednictvím grantu vybavena učebna fyziky a chemie. Oproti tomu zařízení heren školní družiny zůstalo od minulé inspekční návštěvy bez změny k lepšímu, staré a značně opotřebované. Též stav schodiště na 1. stupni odráží dlouhou historii budovy. Další využitelné finanční prostředky pochází i z vlastní činnosti (stravné a úplata za školní družinu) a ze sponzorských darů. Vlastní prostředí školy, čistota i estetická úprava vnitřních prostor i okolí napomáhají pozitivnímu klimatu, které se projevuje ve většinou příznivých prosociálních vztazích mezi všemi účastníky vzdělávání.

Personální, materiální a finanční podmínky umožňují realizaci školních vzdělávacích programů. Řízení školy odpovídá její velikosti. Příležitosti ke zlepšení byly identifikovány v oblasti hodnotících procesů, spolupráce pedagogů a jejich zapojení do vzdělávacích akcí. Rezervy byly shledány ve vybavení školní družiny.

Hodnocení průběhu vzdělávání ve vztahu ke vzdělávacím programům

Realizovaný ŠVP ZV byl k 1. září 2013 inovován podle aktualizovaného Rámcového vzdělávacího programu pro základní vzdělávání. V jeho všeobecném zaměření je kladen důraz hlavně na přípravu pro praktický život. Učební plán byl naplňován. Vyučování je doplňováno a propojováno řadou akcí a projektů (Den vody, Den Země, Šetříme energii apod.).

V 5. ročníku není organizace výuky nastavena optimálně vzhledem k učební pohodě žáků. Vyučovací proces zde aktuálně zajišťuje celkem devět učitelů, přičemž český jazyk a matematiku vyučují zcela bezúčelně vždy dva různí pedagogové. Toto rozložení nepodporuje kvalitu vzdělávání, pro žáky představuje velké nároky z hlediska přizpůsobování se různým pedagogickým stylům.

V hospitovaných hodinách převládala příjemná pracovní atmosféra. Vzájemná komunikace žáků a učitelů probíhala přátelským a zdvořilým způsobem. Osobní přístup pedagogů podporoval pozitivní vzájemné vztahy a prosociální chování žáků. Vyučovací cíle byly žákům vždy oznámeny, ale často se vztahovaly pouze k obsahu učiva. Výběr výukových metod nebyl občas efektivně plánován s ohledem na vazbu k cíli hodiny a vzdělávací přínos pro žáky, proto rozvoj jejich dovedností a postojů probíhal ve výuce spíše neplánovaně a nahodile.

Na 1. stupni převažovaly frontální forma výuky a samostatná činnost žáků. Pouze v některých hospitovaných hodinách byla realizovaná účinná práce ve dvojicích nebo skupinách. Pokaždé však byly zařazeny prvky činnostního učení podporující aktivitu a pozornost žáků. Diferencované zadávání úkolů pro žáky, kteří dokončili práci dříve než ostatní nebo pro žáky se speciálními vzdělávacími potřebami, nebylo vždy zřetelné. Získané poznatky si žáci upevňovali prostřednictvím mezipředmětových vazeb, často i v souvislosti s reálnými situacemi každodenního života. Výuka vedená v přírodním prostředí podstatně podpořila rozvoj přírodovědné gramotnosti. V některých hodinách byly zadávány i jednoduché problémové úlohy, které žáky podněcovaly v objevování, hledání vlastních způsobů řešení nebo vytvoření si vlastního názoru. Pedagogové vytvářeli prostor pro diskuzi a vyjádření dosavadních žákovských zkušeností. Při výuce anglického jazyka byl kladen důraz na konverzační schopnosti žáků. Méně vhodné bylo zapisování vybrané slovní zásoby do sešitů či výrazné označování chyb v psaném textu, a to zejména pro žáky začínající s výukou cizího jazyka.

Vyučování v nižších ročnících bylo vesměs podpořeno pomůckami a materiály k probíranému učivu. Využití digitálních technologií nebylo do výuky zařazeno, v některých třídách na 1. stupni nebyla k dispozici žádná didaktická technika.

Na 2. stupni umožňovala nižší naplněnost jednotlivých tříd učitelům diferencovanější přístup k žákům, čehož nedokázali dostatečně využít pedagogové bez příslušné oborové specializace, kteří vybírali méně účelné metody a formy práce vedoucí k poměrně výrazné pasivitě žáků. V ruském jazyce se nedařilo volit didaktické prostředky tak, aby efektivně posilovaly menší konverzační dovednosti žáků. Při výuce fyziky byly negativem odborné chyby při výkladu některých pojmů, žákům byly předkládány spíše s méně výstižným vysvětlením.

Oproti předcházející inspekční činnosti došlo ve vyšších ročnících k posunu v častějším zařazování aktivizačních prvků do výuky, stále však ve většině vyučovacích hodin převládalo spíše dominantní postavení učitele s převahou frontálního sdělování poznatků žákům. Občas byla začleněna párová či skupinová práce, kterou ne vždy vyučující dokázali účelně koordinovat. Pokud se jim to ale podařilo (např. v zeměpisu, matematice), byli žáci

schopni výrazně lépe zpracovat zadané úkoly a jejich řešení potom sami obhájit, uměli také ve většině případů formulovat závěry, což je spolu s pozitivní prací s chybou motivovalo k další výuce. Občas z řízeného rozhovoru učitele s žáky vzešla témata (např. opakování letu na Měsíc, význam výběru daní) umožňující aplikaci nových poznatků, rozvoj argumentačních schopností žáků a prezentaci jejich postojů, vyučujícími však tyto příležitosti nebyly využity.

Zařazení učebních pomůcek bylo přiměřené tématům jednotlivých vyučovacích hodin. Pokud byla v učebnách k dispozici didaktická technika, sloužila především pro prezentaci výukových textů nebo fotografií, případně krátkých videoukázek. Ve výuce zeměpisu byly jejich prostřednictvím promyšleně propojovány pojmy a fakta s reálnými situacemi. Pro samostatné vyhledávání informací měli žáci spíše menší podporu.

Ústní hodnocení učitelů v průběhu všech hospitovaných hodin vyplývalo spíše ze situací a nemělo zcela formativní ráz, ale bylo pozitivní a motivačně povzbuzovalo žáky v jejich učení. Efektivní a plánované sebehodnocení a vzájemné hodnocení bylo uplatněno ojediněle. Tím měli vyučující značně ztížené získávání zpětné vazby od žáků o účelnosti zvolených metod a forem výuky. V závěru hodin pouze občas proběhlo shrnutí a zhodnocení práce.

Uskutečňovaný ŠVP ŠD je v souladu s ustanovením školského zákona, obsah vzdělávání je rovnoměrně zaměřen na odpočinková, pracovní-estetická, sportovní, společenskovední a přírodovědná témata, která žákům umožňují rozvoj jejich dětské individuality. V rámci činnosti školní družiny probíhají nejrůznější akce (Pyžamová párty, Pexesiáda atd.), při kterých žáci prezentují své dovednosti. Příjemná tvořivá atmosféra byla zřetelná v obou odděleních školní družiny.

Sledované hodiny naplňovaly dílčí cíle vzdělávání, pozitivem bylo zejména příznivé klima. Vyučování v průběhu roku doplňují další akce, které přispívají k rozvoji osobnosti žáků. Rezervy vykazovala organizace výuky v 5. ročníku a oblast sebehodnocení žáků. Při vyučování na 1. stupni by bylo vhodné častěji využívat prostředky IT.

Hodnocení výsledků vzdělávání ve vztahu k vzdělávacím programům

Při přijímání k základnímu vzdělávání ředitel školy respektuje právní předpisy, ke všem uchazečům přistupuje vstřícně, v hodnoceném období nebylo vydáno žádné rozhodnutí o nepřijetí. K usnadnění přechodu předškolních dětí do pozice žáků přispívá pravidelná spolupráce s místní mateřskou školou.

Úroveň znalostí a dovedností žáků pedagogové zjišťují vlastními evaluačními nástroji. Kvalita vzdělávání byla v uplynulém období ověřována také prostřednictvím vlastních (připravených ve spolupráci s okolními školami a sloužících ke srovnání) a celoplošných testů ČŠI, jejichž výsledky byly zejména v českém a anglickém jazyce příznivé a odpovídaly očekávaným výstupům ŠVP ZV. Účinnou zpětnou vazbu poskytuje i zapojení do různých soutěží. Přední umístění získávají žáci zejména ve sportovních kláních (stolní tenis, florbal, Běh údolím J. A. Komenského atd.).

Občanské a sociální kompetence jsou rozvíjeny různými mimoškolními aktivitami, akcemi pořádanými pro veřejnost (vystoupení u příležitosti svateb či vítání občánků), žáci se také například aktivně podílí na organizaci celostátní soutěže Komenský a my. Sounáležitost s obcí je podporována účastí žáků na jejím kulturním životě (Předvánoční jarmark apod.). Ve vztahu k zákonným zástupcům škola uplatňuje partnerský přístup. V průběhu roku je naplňována příležitost pro vzájemnou spolupráci pedagogů a rodičů, kteří jsou zváni

ke spoluúčasti na aktivitách školy. Někteří se podílejí na realizaci zájmových útvarů. Informace o vzdělávání svých dětí získávají především prostřednictvím žákovských knížek, na 2. stupni je využívána její elektronická forma. Škola cíleně spolupracuje i s dalšími subjekty (městská knihovna, rehabilitační ústav apod.), jež přispívají k obohacení vzdělávací nabídky a ke zkvalitňování vlastní činnosti. Žáci i pedagogové se zapojují do národních a mezinárodních projektů (např. Erasmus+), pokračují v partnerství se zahraničními školami (Slovensko, Maďarsko), vstupují do výměnných programů.

Z analýzy celkového prospěchu v posledním klasifikačním období vyplynulo, že necelých 52 % žáků (na 2. stupni přibližně 30 %) prospělo s vyznamenáním, podíl neprospívajících byl zanedbatelný. K žákům s rizikem školního neúspěchu přistupují vyučující individuálně, nabízejí jim podporu formou doučování či opravy neúspěšného prověřování znalostí. Řešení jejich potíží ve vzdělávání hledají spolu s rodiči. V rámci hodnocení zpravidla vycházejí z jejich reálných možností. Při identifikaci speciálních vzdělávacích potřeb žáků pedagogové spolupracují se školskými poradenskými zařízeními, doporučení vzešlá z psychologických a speciálně pedagogických vyšetření jsou respektována.

Škola aktivně vytváří podmínky pro reálné fyzické i psychické bezpečí žáků, a to nejen dodržováním právních předpisů, ale také osvětou mezi žáky. Pozornost je věnována průběžnému sledování případných signálů rizikového chování. Důraz je kladen na zdravý životní styl, sortiment prodávaný v nápojovém automatu a školním bufetu neobsahoval zakázané výrobky (alkoholické, tabákové), jídla připravovaná ve školní jídelně jsou doplňována zeleninou a ovocem.

Kvalitu vzdělávání pedagogové ověřují standardními postupy, výsledky testů žáků většinou ukazují naplňování očekávaných výstupů ŠVP ZV.

Závěry

- a) K silným stránkám školy patří:
 - příjemné pracovní klima při výuce,
 - množství realizovaných akcí doplňujících vyučovací proces.
- b) Rezervy byly shledány:
 - v organizaci výuky v 5. ročníku, která je zajišťována celkem devíti vyučujícími, což klade značné nároky na žáky, kteří se musí přizpůsobovat množství pedagogických stylů,
 - ve vybavení školní družiny, které je sice funkční, ale zdatelně opotřebované a staré,
 - v zařazování sebehodnocení a vzájemného hodnocení, jež byla ve vyučovacích hodinách uplatněna pouze ojediněle.
- c) Během následujícího období by bylo vhodné:
 - věnovat na úrovni vedení školy větší pozornost hodnotícím procesům, častěji poskytovat zpětnou vazbu pedagogům,
 - zapojit do individuálních vzdělávacích akcí všechny pedagogy, využívat vzájemných hospitací, dbát na spolupráci učitelů 1. a 2. stupně,
 - při výuce na 1. stupni více využívat prostředky digitálních technologií.

d) Od minulé inspekční činnosti došlo zejména:

- k inovaci ŠVP,
- k modernizaci vybavení učebny fyziky a chemie,
- k častějšímu zařazování aktivizačních prvků do výuky na 2. stupni.

Seznam dokladů a ostatních materiálů, o které se inspekční zjištění opírá

1. Zřizovací listina ze dne 1. září 2009
2. Rozhodnutí MŠMT o zařazení do sítě škol, předškolních zařízení a školských zařízení, čj. 19 378/03-21, ze dne 14. května 2003
3. Rozhodnutí MŠMT o změně v údajích vedených v rejstříku škol a školských zařízení, čj. 588/2007-21, ze dne 10. ledna 2007
4. Rozhodnutí MŠMT o změně v údajích vedených v rejstříku škol a školských zařízení, čj. 8 477/2007-21, ze dne 20. března 2007
5. Jmenování na pracovní místo ředitele ze dne 20. června 2012
6. Výjimka z počtu žáků – školní rok 2015/2016
7. Školní vzdělávací program pro základní vzdělávání „Dílna lidskosti“ platný od 1. září 2013 (včetně školního vzdělávacího programu pro školní družinu)
8. Školní matrika - školní rok 2015/2016 (třídní výkazy, katalogové listy)
9. Přijímací řízení pro školní rok 2015/2016
10. Školní řád platný od 1. září 2012
11. Vnitřní řád školní družiny platný od 1. září 2012
12. Rozvrhy hodin tříd a učitelů - školní rok 2015/2016
13. Třídní knihy - školní rok 2015/2016
14. Přehledy výchovně vzdělávací práce školní družiny a zápisní listky – školní rok 2015/2016
15. Minimální preventivní program – školní rok 2015/2016
16. Dokumentace žáků se speciálními vzdělávacími potřebami – školní rok 2015/2016
17. Záznamy z jednání pedagogické rady - školní roky 2014/2015, 2015/2016
18. Výroční zpráva o činnosti školy - školní rok 2014/2015
19. Personální dokumentace pedagogických pracovníků - školní rok 2015/2016

Poučení

Podle § 174 odst. 10 školského zákona může ředitel školy podat připomínky k obsahu inspekční zprávy České školní inspekci, a to do 14 dnů po jejím převzetí. Případné připomínky zašlete na adresu Česká školní inspekce, Rožkova 2432, 530 02 Pardubice, případně prostřednictvím datové schránky (g7zais9) nebo na e-podatelnu (csi.e@csicr.cz) s připojením elektronického podpisu, k rukám ředitele inspektorátu.

Inspekční zprávu společně s připomínkami a stanoviskem České školní inspekce k jejich obsahu zasílá Česká školní inspekce zřizovateli a školské radě. Inspekční zpráva včetně připomínek je veřejná a je uložena po dobu 10 let ve škole nebo školském zařízení, jichž se týká, a v Pardubickém inspektorátu České školní inspekce.

Složení inspekčního týmu a datum vyhotovení inspekční zprávy

Titul, jméno, příjmení, funkce

Mgr. Mirka Machková, školní inspektorka

Mgr. Mirka Machková v. r.

Mgr. Bc. Iva Morávková, školní inspektorka

Mgr. Bc. Iva Morávková v. r.

Mgr. Martin Valášek, školní inspektor

Mgr. Martin Valášek v. r.

Bc. Eva Nováková, kontrolní pracovnice

Bc. Eva Nováková v. r.

V Pardubicích 4. listopadu 2015

Datum a podpis ředitele školy potvrzující projednání a převzetí inspekční zprávy

Titul, jméno, příjmení, funkce

Mgr. Miloslav Dušek, ředitel školy

Mgr. Miloslav Dušek v. r.

V Brandýse nad Orlicí 6. listopadu 2015